

Учасники конференції

професор **М. П. Яблоков** (завідувач кафедри криміналістики Московського державного університету імені М. В. Ломоносова); доцент **В. В. Печерський** (доцент кафедри публічного права філіалу Російського державного соціального університету в м. Мінськ); **А. І. Лозовий** (директор Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз імені Засл. проф. М. С. Бокаріуса); професор **С. С. Саміщенко** (завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Московського державного університету приладобудування й інформатики) та ін.

Підсумки конференції підбито на заключному пленарному засіданні. Прийнято рекомендації науково-практичної конференції «Теорія та практика судової експертизи в сучасних умовах». Тези наукових доповідей оприлюднено в збірнику «Теория и практика судебной экспертизы в современных условиях».

Матеріал підготував М. В. Шепітько, науковий співробітник Інституту вивчення проблем злочинності Національної академії правових наук України

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ КРИМИНАЛИСТИКИ И СУДЕБНОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ В РОССИИ И УКРАИНЕ»

25–26 березня 2011 р. в м. Белгород у Національному дослідницькому університеті (БелДУ) відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Современные тенденции развития кри-

миналістики и судебной экспертизы в России и Украине» в рамках проекту «Российско-украинские криминалистические чтения на Слобожанщине». У роботі конференції взяли участь відомі вчені в галузі криміналістики та судової експертизи, викладачі, аспіранти, експерти-практики, що працюють у провідних навчальних закладах і науково-дослідних установах Росії, України, Білорусі, метри криміналістики – професор кафедри криміналістики Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», доктор юридичних наук, професор, перша жінка-криміналіст в СНД **В. О. Коновалова**, завідувач кафедри криміналістики Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова, доктор юридичних наук, професор **М. П. Яблоков**.

Тематикою конференції були такі напрямки:

- місце криміналістики в новій системі юридичної освіти;
- загальнотеоретичні та прикладні проблеми криміналістики;
- проблеми теорії та практики судової експертизи;
- спеціальні знання в розслідуванні злочинів і експертне забезпечення кримінального судочинства на сучасному етапі.

На пленарному засіданні багато уваги приділялося питанням підвищення рівня юридичної підготовки осіб, діяльність яких спрямовано на розкриття злочинів. Перешкодити злочинності спроможні тільки кваліфіковані кадри, і ця проблема злободенна як ніколи.

Уже під час навчання у вищому юридичному навчальному закладі необхідно готувати студентів до практичної роботи. З цією метою викладач предмета криміналістики повинен мати досвід практичної оперативної, слідчої та експертної роботи; бути готовим прочитати лекцію, провести семінар з всього навчального курсу, уміти змінювати методику залежно від складу слухачів; підвищувати свій професійний рівень – зазначив у своїй доповіді професор кафедри криміналістики Академії внутрішніх справ Республіки Білорусь, доктор юридичних наук **М. І. Порубов**.

Завідувач кафедри криміналістики Московської державної юридичної академії ім. О. Є. Кутафіна, доктор юридичних наук, професор **Є. П. Іщенко** зазначив, що кожного року злочинність невпинно професіоналізується, з'являються нові модифікації її відомих форм, зокрема, комп'ютерна злочинність і такий її підтип, як шахрайство в Інтернеті. І злободенним залишається питання щодо кадрового складу слідчих, більшість яких не має відповідної підготовки.

Питання стосовно підвищення рівня юридичної підготовки слідчих і експертів піднімав у своїй доповіді завідувач кафедри криміналістики Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова, доктор юридичних наук, професор **М. П. Яблоков**, акцентуючи увагу на тому, що спеціалісти-практики, а особливо ті, які наміряються одержати науковий ступінь, повинні мати високий кваліфікаційний рівень підготовки в галузі юриспруденції.

Завідувач кафедри криміналістики Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», доктор юридичних наук, професор **В. Ю. Шепітько** наголосив, що модернізація злочинності тягне за собою вдосконалення засобів криміналістичної тактики, які мають інноваційний характер.

Завідувач кафедри криміналістики Інституту права, соціально-го управління та безпеки Удмуртського державного університету **М. К. Камінський** зосередив увагу на тому, що слідчий має володіти питаннями широкого спектру дії, а саме: бути обізнаним у юридичних, правових, криміналістичних питаннях.

Директор Харківського НДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса **А. І. Лозовий** у своїй доповіді розповів про основні напрямки роботи інституту та наголосив на тому, що оскільки злочинність стає більш професійною, необхідно розвивати нові напрямки досліджень у галузі судової експертизи, удосконалювати можливості існуючих експертних досліджень.

Проблемам формування комплексних методик розслідування злочинів у сфері економіки, що зумовлено появою нових видів злочинів фінансово-економічного напрямку, розкриття й розслідування яких викликає певні труднощі в працівників оперативних і слідчих органів, було присвячено доповідь професора кафедри кримінально-правових дисциплін Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, доктора юридичних наук, доцента **В. П. Корж**.

Питанням відводу експерта та спеціаліста в кримінальному процесі, що потребують процесуального врегулювання в КПК Російської Федерації, було присвячено доповідь професора кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Московського державного університету приладообладнання й інформатики, доктора юридичних наук **А. Р. Белкіна**.

Завідувач кафедри кримінального права, криміналістики та кримінології Мордовського державного університету ім. М. П. Огарьова, доктор юридичних наук, професор **М. А. Подольний** розглянув питання розслідування злочинів, учинених молодіжними угрупованнями, які можуть активно впливати на процес збирання, перевірення й оцінювання доказів під час розслідування та тим самим змінювати слідчу ситуацію, роблячи її менш сприятливою для розслідування.

Питанню можливостей призначення експертиз у судах апеляційної та касаційної інстанцій було присвячено доповідь професора кафедри криміналістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, доктора юридичних наук **Н. І. Клименко**. Доповідачем запропоновано уведення альтернативної експертизи в судочинстві. Кожна сторона у справі має можливість клопотати про призначення експертизи в будь-яку установу та надавати суду висновки експертів, які суд оцінює і приймає як докази у справі.

Про нарізлі необхідність конструктивного розвитку загальної

теорії судової експертизи, розгляду її як організованої системи знань указувалося в доповіді завідувача лабораторії Донецького НДІСЕ, доктора медичних наук, доцента **В. В. Седнєва**.

Питання щодо місця криміналістики в новій системі юридичної освіти, загальних і прикладних проблем криміналістики, проблем теорії та практики судової експертизи, спеціальних знань у розслідуванні злочинів і експертного забезпечення кримінального судочинства на сучасному етапі були висвітлені також у публікаціях та доповідях учасників конференції. Під час дискусії обговорювалися питання стосовно тих можливостей, що їх пропонують криміналістика й судова експертиза з метою боротьби зі злочинністю в Росії та Україні.

У роботі конференції брали участь і співробітники Харківського НДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса. Директор інституту **А. І. Лозовий** та заступник директора з наукової роботи, кандидат юридичних наук **Е. Б. Сімакова-Єфремян** підготували доповідь, присвячену аналізу недоліків нормативного регулювання питань експертної діяльності в Законі України «Про судову експертизу» і у відповідних нормах кримінально-процесуального законодавства. Вони запропонували внести зміни та доповнення в чинне законодавство України з питань судової експертизи з метою підвищення ефективності експертного забезпечення правосуддя.

Завідувач Сумського відділення Харківського НДІСЕ **І. О. Савченко** виступила з науковим повідомленням щодо меж компетенції експерта-економіста в проведенні експертних досліджень, зокрема розмежування спеціальних знань з правовими (юридичними), і зазначила, що на сьогодні ця проблема залишається дискусійною. Питанню комплексного підходу в дослідженні рукописних текстів було

Пленарне засідання конференції

присвячено доповідь старшого наукового співробітника Харківського НДІСЕ **Л. В. Свиридової**, у якій на матеріалі експертної практики показано, що комплексне почеркознавче та авторознавче дослідження рукописних текстів слугує передумовою для створення більш досконалих і ефективних окремих методик. Науковий співробітник Харківського НДІСЕ **В. А. Руднев** у своїй доповіді зазначив, що хемометричні методи в криміналістичній експертизі матеріалів, речовин і виробів є потужним допоміжним інструментом, який дає змогу оптимізувати проведення експертного дослідження, що робить доцільним застосування таких методів на практиці.

За підсумками роботи конференції були прийняті відповідні рекомендації. Зокрема, стосовно питань теорії та практики судової експертизи, а також використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів і експертного забезпечення кримінального судочинства на сучасному етапі ухвалено наступне:

— уважати пріоритетним напрямком розвиток теорії судової експертизи як системи знань, здатної певною мірою сприяти об'єктивному розвитку теоретичної та методологічної бази окремих видів експертиз, удосконаленню традиційних і розробленню нових засобів та методик експертного дослідження;

— всемірно сприяти уніфікації законодавства про судову експертизу з метою створення єдиних критеріїв оцінювання висновків експерта слідчим, судами загальної юрисдикції, арбітражними судами, посадовими особами, що розглядають справи про адміністративні правопорушення;

— удосконалювати методичне забезпечення експертної діяльності, її стандартизацію й уніфікацію для різних експертних установ як основного джерела підвищення якості проведення судових експертиз у процесі доказування за цивільними та кримінальними справами;

— визнати оптимальною доцільність реформування діяльності судово-експертних установ згідно з міжнародними стандартами з урахуванням достатнього фінансування державних установ судової експертизи з метою своєчасного придбання ними нового обладнання та програмного забезпечення;

— рекомендувати співробітникам правоохоронних органів і судам звертатися до використання спеціальних знань у випадках, коли виникають проблемні ситуації на стадіях порушення кримінальної справи, її попереднього розслідування, судового розгляду, з тим, аби тактичні рішення, що ухвалюються, мали об'єктивний характер, достатній для ухвалення законного рішення за кримінальною справою;

— поряд з процесуальними формами участі спеціалістів у розкритті, розслідуванні та запобіганні злочинам, а також судовому розгляду за кримінальною справою розвивати сутність довідково-консультаційної діяльності спеціалістів у кримінальному судочинстві;

— розвивати науково-практичне обґрунтування сучасних видів

і форм взаємодії слідчих та спеціалістів у процесі розкриття, розслідування й запобігання злочинам;

— активно брати участь у дискусії щодо необхідності створення єдиної державної експертної служби, а також Кодексу судово-експертної діяльності.

Учасники конференції зазначили необхідність подальшого розвитку та вдосконалення різних форм російсько-української взаємодії вчених і практиків з метою науково-практичного обґрунтування нових знань у галузі криміналістики та судової експертизи для подальшого забезпечення державних правоохоронних органів і судів ефективними засобами та методиками боротьби зі злочинністю.

Матеріал підготувала Л. В. Свиридова, старший науковий співробітник лабораторії судових почеркознавчих, авторознавчих, психологічних та мистецтвознавчих досліджень Харківського НДІСЕ